

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) มุ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีจำนวน 19,157 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2557)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวนทั้งสิ้น 400 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละภาค จังหวัด อำเภอเป็นหน่วยในการแบ่งชั้น และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร

ขั้นตอนการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต

1.1 แบบสอบถาม

เพื่อสำรวจปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด

ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 จิตลักษณะ ประกอบด้วย ความฉลาดทางอารมณ์ (แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงาน การมีความรู้และประสบการณ์ด้าน IT และการใช้อินเทอร์เน็ต ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ

ด้านที่ 2 สถานการณ์ ประกอบด้วย การรับรู้สิ่งอำนวยความสะดวก การมีตัวแบบที่ดี และการได้รับประสบการณ์จากการอบรมฯ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ

ด้านที่ 3 จิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย ทักษะคิดต่อการพัฒนาเด็ก ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ

ด้านที่ 4 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การสื่อสารอย่างเหมาะสม เทคนิคจากประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะการจูงใจและการเสริมแรง การจัดกิจกรรมสนทนาการ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและมาตราส่วน 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

1.2 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 52 ข้อ จำแนกออกเป็นความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งมีข้อคำถาม 18 ข้อ (ข้อ 1-18) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1) ควบคุมตนเอง ข้อ 1-6
- 2) เห็นใจผู้อื่น ข้อ 7-12
- 3) รับผิดชอบ ข้อ 13-18

1.2.2 ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้สึกตนเอง มีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีข้อคำถาม 18 ข้อ (ข้อ 19-36) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1) แรงจูงใจ ข้อ 19-24
- 2) ตัดสินใจและแก้ปัญหา ข้อ 25-30
- 3) สัมพันธภาพ กับผู้อื่น ข้อ 31-36

1.2.3 ด้านสุข หมายถึง ความสามารถใจการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ซึ่งมีข้อคำถาม 16 ข้อ (ข้อ 37-52) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1) ภูมิใจในตนเอง ข้อ 37-40

2) พึงพอใจในชีวิต ข้อ 41-46

3) สุขสงบทางใจ ข้อ 47-52

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ในแต่ละข้อมีข้อความให้เลือก 4 คำตอบ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริงจริงมาก โดยให้ผู้ตอบเครื่องหมาย/ในช่องที่คิดว่าตรงกับตนเองมากที่สุด มีการให้คะแนน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ข้อ 1, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 25, 28, 31, 32, 34, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50 ในแต่ละข้อให้คะแนนดังนี้

ตอบไม่จริง ให้ 1 คะแนน

ตอบจริงบางครั้ง ให้ 2 คะแนน

ตอบค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน

ตอบจริงมาก ให้ 4 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ข้อ 2, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 16, 18, 19, 21, 24, 26, 27, 29, 30, 33, 35, 37, 40, 45, 47, 51, 52

ตอบไม่จริง ให้ 4 คะแนน

ตอบจริงบางครั้ง ให้ 3 คะแนน

ตอบค่อนข้างจริง ให้ 2 คะแนน

ตอบจริงมาก ให้ 1 คะแนน

การแปรผลของความฉลาดทางอารมณ์ จะพิจารณาจากคะแนนรวมที่ผู้ตอบทำได้แล้ว นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของความฉลาดทางอารมณ์ที่กำหนดไว้ ในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระดับเดียวกัน ทั้ง ความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เก่ง สุข และ ด้านองค์ประกอบย่อย

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์ของความฉลาดทางอารมณ์ (26-60 ปี) ของกรมสุขภาพจิต

องค์ประกอบ EQ	ต่ำกว่าปกติ	เกณฑ์ปกติ	สูงกว่าปกติ
ด้านดี	<49	49-59	>59
ควบคุมตนเองได้	<14	14 – 18	>18
เห็นใจผู้อื่น	<15	15 – 21	>21
รับผิดชอบ	<17	17 – 23	>23
ด้านเก่ง	<48	48-62	>62
มีแรงจูงใจ	<18	18 – 24	>24

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

องค์ประกอบ EQ	ต่ำกว่าปกติ	เกณฑ์ปกติ	สูงกว่าปกติ
ตัดสินใจและแก้ปัญหา	<15	15 – 21	>21
สัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น	<15	15 – 21	>21
ด้านสุข	<44	44-58	>58
ภูมิใจในตนเอง	<10	10 – 14	>14
พอใจชีวิต	<16	16 – 22	>22
สุขสงบทางใจ	<16	16 – 22	>22
คะแนน EQ รวม	<143	143-177	>177

2. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถาม

2.2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการศึกษา ปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถามและสร้างข้อคำถามจากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษามาให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอให้ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญงานวิจัย 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและความชัดเจนของข้อคำถาม ความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำและความตรงทางเนื้อหา (Evidence Based on Instrument Content) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยนำแบบสอบถามมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความตรงทางเนื้อหา และความตรงทางโครงสร้าง (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก ก)

2.2.4 นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะปรับปรุงและ นำเสนอที่ปรึกษางานวิจัยอีกครั้งหนึ่ง และนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .90

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่นไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2.2 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

คณะผู้วิจัยนำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ .85 ด้านดี เก่ง และสุข .75, .75, .81 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 คณะผู้วิจัยดำเนินการติดต่อกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดส่งแบบสอบถามพร้อมจดหมายขอความร่วมมือไปยังครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยแนบซองติดแสตมป์ไปด้วย เพื่อการส่งกลับทางไปรษณีย์

1.2 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ จำนวน 364 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าสถิติของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยวิธีการดังนี้

1.1 แบบสอบถาม

1.1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป คำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด ใช้วิธีการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

1.1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน คือ ด้านจิตลักษณะ ด้านสถานการณ์ ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ใช้วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.1.3 แบบสอบถามส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น คำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด นำมาสรุปประเด็นและคำนวณเป็นค่าความถี่

1.2 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือก 4 คำตอบ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริงจริงมาก โดยมีการให้คะแนน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1,2,3,4 และ

4,3,2,1 ระดับ ใช้วิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพรรณนาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติค่า F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (Two-way Analysis of Variance) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression Enter Method)